

ХАЛЪМГ ҮНН

Советск Союзин Коммунистическ партин Халъмг таньгчн болн Элст балгсна комитетсин, куч-кблсчнрин депутатнрин Таньгчн болн балгсна Советсин газет

№ 69 (2902)

1957 дж. августин 17

Үнн 20 деншг

Колхоз, совхоз болгн, селанэ эдл-ахун эдл-уш государствд орулдж огх зурагъан күүцэх зөвтэ

КПСС-н XX-ч хургин шиндврмуд күүцэдж, мана орн-нутгин куч-кблсчнр селанэ эл-ахун эдл-уш гаргългыг элвдждж, советск олн амтиг эдл-ушар тегхин туст пертэ сэн диилврмуд бэрцхэв.

Мана орн-нутгин колхозмуд болн совхозмуд хаврин тарэ тарлгнэ зурагъан 105 процент күүцэхэв. Эн джилин турун брэлд, нидн джилнлэ дүнцүүлхлэ, мах гаргългын 60 процент, ус саадж авлгын 60 процент бсв. Олна малин то эн джил, урдк джилас зөвэр икар бсв.

Эн бэрсн ик диилврмудт бас мана Халъмг таньгчн куч-кблсчнрин гүдждрттэ кблмшин ашмуд үзгддхэнэ. Селанэ эдл-ахун эдл-уш гаргългыг мана таньгч орн-нутгин агьуд зөвэр ик чинртэ орм эзддхэнэ. Тер дотр, малас гардг хот-хол государствд орулдж огхин туст таньгчн куч-кблсчнр нег улү ик чинртэ даалгьврта.

Давсн сармудин ашар авад хэлэхлэ, Халъмг таньгчн колхозникуд болн совхозмудин, МТС-н церглэчнр хувдан усси даалгьврн му бншэр күүцэжхэнэ. Западн, Яшалтинск болн Приютненск райод государствд буудэ орулдж оглгнэ зурагъан болзгаснь урд күүцэхэв. Западн района колхозмуд болн совхозмуд государствд ус орулдж оглгнэ жилэ зурагъан брэл джилин эргцд күүцэхэд, зурагъасн давулдж 13500 центнер ус орн-нутгтан огх даалгьвр авчав.

Халъмг таньгч кевтэн государствд ноос огх зурагъан болзгаснь урд күүцэхэд оньчтэ гидг диилвр бэрв. 74.401 центнер айта гидг, унтэ, цевр ноосн орн-нутгд оггдв. Дакад чигн тун деер 2000 центнер ноос августин 20 күртл немдждж орулдж огхор таньгчн мал бсгачнр гүдждрж бэйцхэнэ.

Сэн туста лекц багьчудт кергтэ

Багьчудт сургьмджд бглгнд лекционн пропаганда болхла цань уга кергтэ аньгнь болджана. Мана багьчуд орн-нутгтан болн газадин ордулар юн болджахиг, ни-ницнэгьү, урлггнэ, дурлггнэ, моралин, этикин туск чигн йовдлмуд, комсомол бүрдэсн В. И. Ленинэ бээлд-джиргын улү дунинь тускар болн Алдр Октябьск социалистическ революцин тускар мелх зөвтэ. Ик гидг снйтагьар дурлдж багьчуд

Болв колхозник, колхозниц, совхозин кблэч—саалыч, гахач, укрч, хббч болгн бийдэн даалгьсн тбрт цугьар тегш чидл-кучэн, медрэн күүцдн гаргьджд кблэд, колхоз, совхоз болгн цаг бнхрүлгго государствн зурагъан күүцэжэсн болхла, мана таньгчн бэрсн диилвр улм ббдэн болх бээсн.

Таньгчд үлгүр болмар кблэч йовх улс йирун. Западн района „Пролетарская Победа“ колхозин саалыч А. Фоменко укр болгнэс 2100 литр ус саадж авхар зүткдхэнэ. Июлин 1-шин күртл, эн укр болгнэс 1700 литр ус саагьад авчкв. Яшалтинск района „Победа“ колхозин саалыч В. Шилкина зурагъар болхла укр болгнэс 1000 литр ус саадж авхин орчд 2000 литр ус саадж авчана.

Западн района „Пролетарская Победа“ колхоз гаха борлгыг йир сэнэр бүрдэсн бэйцхэнэ. Борлггнд тэвсн 500 гахагьас эдн 106 гахагьинь берк таргн кевэртосударствд орулдж бгв. Эдү метэр государствн бнн даалгьврн күүцэж йовх улс, колхозмуд, совхозмуд таньгчд олн.

Болв элнэ үлгүр дахл уга, орн-нутгтан үгэн бгчкэд, түүгэн күүцэл уга бэйч чигн улс, колхозмуд, совхозмуд бэйцхэнэ. Үлгүрн, Приозерн района „Северный“ совхозин ах хббч Бекмурзаев, хббч Чомбурьев бийсдэн даалгьсн отармудан муугьар хардж-хэлэсн учрар, хббдн эшн, му, гарутад бэйцхэнэ.

Яшкульск райсна совхозмуд государствд мах орулдж оглгнэ зурагъан муугьар күүцэжхэнэ. Июлин 25-н күртл орн-нутгт орулдж огх зөвтэ махнасн зургана кесн негхн хувинь күүцэв. Тиигч-

кэд, государствд махид орулдж огх малмудиг эртэснь салгьджд, онц харулдж, таргьлулгь бүрдэцхэсн уга. Тегэд чигн, шуд олн малас таслад, туугьад государствд орулдж огсн малмудн эцтэ болна. Иим йовдл совхозиг чигн, государствг чигн гарула харгьулджах йовдл болджана.

Эду мет хаджгьр йовдл гарад йовдгн—тиим колхозмудин болн совхозмудин гарлачнр болн специалистнр сэн гардвр тегджд чадлго, мал хэлэлг улсиг кун-болгнэ медрл-чадмгар орминь олдж кблмшт эс тэвснэ уршг болджана. Иим гарлачнр эврэнн хоома кблмшэрн цуг орн-нутгт ик чинртэ, ачтэ тбрт саалтг болдж йовхан эрк биш, цаг тудалго меджд, гаргьсн эндүгьэн шулу болдгар чиклэхэ зөвтэ.

Мана орн-нутг, советск олн-амтн ода амн болгнэ тоод мах, ус, тос гаргьлгыг США-г ббрхн джилмудин эргцд күүцэж авх тбр бннэ тэвджд, тер тбр күүцэлгнд олна седвэриг улмулдж, соцблрдэ делгүлдж, агьу ик кблмш кедж йовна. Советск Союзин агьугар колхозмуд, совхозмуд, МТС-д болгн шин, ббдэн даалгьвр авч, түүгэн күүцэхэр андгарлэж, гүдждржд ноолджд йовчана.

Халъмг таньгчн мал бсгачнр, орн-нутгинь эн ик ачтэ кблмшт ямаран ик чинр зүүдхэнэ меджд, бас чигн бийдэн авсн даалгьврн дун уга күүцэх ноолда цугьар тегштэн делгүлцэхэ зөвтэ.

Селанэ эдл-ахугьас гардг эдл-уш государствд орулдж огх зурагъан колхоз болгн, совхоз болгн ардн ордж, мел лавта күүцэлгь тетгджд, Алдр Октябьск революцин 40 джилин ббнин байрин нэйриг—таньгч кевтэн орн-нутгинь бнн даалгьврн болзгаснь бнн күүцэсн—агьу ик байртагьар кедг болдгар кблмшэн улм түргдүлцэхэн.

комсомолин комитетин „бурддхэцэ цань“ утгад, лекционн пропаганда чинрэн цаг зуур геедхэнэ.

Элст балгсна комсомолн комитетэс болн тенүнэ сеглэтрмуд ур Лукинов, ур Богзыков хойрас сурджанав: —Кезэ мана багьчуд сэн, туста лекцмуд соньсхм? —гидж.

Л. КОШЕНКО,
таньгчн газетмудин
комсомольск организацин
сеглэтр.

Берлинд болсн куч-кблсчнрин

ИК МИТИНГ

БЕРЛИН, августин 13. (ТАСС-н шилнэ корр.) Централн Комитетин болн Германн Социалистическ Единн партин, берлинск комитетин, ГДР-н Министрмудин Советин, Национальн фронтин Национальн Советин президиумин дуудвар эндр Германн олн куч-кблсчнрин, Германск Демократическ Республикд Советск Союзин Партийн-правительственн делегац ирснд нерэдсн митинг болв.

Маркс-Энгельс-Плац гидг площадь дегд сэйхн кеерүлджд. Эн площадэс Бранденбургск үүдн күртл бргн тасмшнх Унтер-ден-Линден гидг хаалгь бэйцхэнэ. Терик площадь, бргн хаалгь, ббрхн уульнцэ амтэр дүүрнэ.

Н.С. Хрущев, В. Ульбрихт, А.И. Микоян, О. Гротеволь, советск партийн-правительственн делегацин чледүд, Германск Демократическ Республикин партийн болн правительственн гардачнр централн трибун деер гарч ирцхэв. Советск—германск ни-негиг угтджд, митингд ирсн амтэс алых ташджд „Ура!“ гилджд хээкрдцхэв.

Митингиг Национальн фронтин Национальн Советин президиумин ахлэч профессор Э.Корренс секв. Берлинэ куч-кблсчнр эн митингд хурхларн, Советск Союзла ямаран ни-негн бэйцхэнэ медүлхэр цуглрцхэв, гиджд тер профессор келв. Н.С. Хрущевиг, А.И. Микояниг болн советск партийн-правительственн делегацин нань чигн чледиг, В.Ульбрихтиг, О.Гротеволиг болн Германн Социалистическ Единн партин болн ГДР правительственн нань чигн гардачнриг

Корренс мөндлв.

Советск Союзин Коммунистическ партин Централн Комитетин Негдгч сеглэтр ур Н.С. Хрущев үг авб. Терүг, Советск Союзин Коммунистическ партиг, советск болн немш амтнэ ни-негиг угтджд, ик удан алых ташджд тосв. Митингд хурсн амтэс, Германн Социалистическ Единн партин Централн Комитетин Негдгч сеглэтр В. Ульбрихтиг ик байртагьар тосцхэв.

ГДР-н Министрмудин Советин ахлэчин дарук болн христианско-демократическ союзин ахлэч О. Нушкен үг келсн митингд орлсн улс халугьар тосв.

Хурсн амтэс Ик Берлинэ обер-бургамистр Ф. Эберт үг келв.

Митинг тбгсв. Оркестр „Интернационал“ татв. Цуг орн-нутгин кблмшч амтэсн дээч гимниг кесг-кесг миньгн амтн дуулцхэв. Теньгрт ик деер дегд олн баахн-баахн парашютс секгдэд, СССР-н государствн дариг, Германск Демократическ Республикин болн демократическ орн-нутгудин дариг, дакад тбвкнүн бэйлгнэ элч болгч кблгдждргнэ зургта сэйхн кбк дариг.

германск-советск ни-негнэ темдг, ГДР-н цуг демократическ организацин дариг делсв. Эн ик митингд Берлинэ куч-кблсчнрин кучтэ гидг мартгдш уга демонстрацд хуврдж, Германск Демократическ Республикин куч-кблсчнрин ухан-седкл медүлдж, немшин болн советин атсин ни-негн бэйлгьиг, тбвкнүнэ, демократин болн социализмин хаалгьар цуг прогрессивн амтэсн хамцнэгьү ноолдан улм батрджахиг медүлв.

Советск Союзин партийн-правительственн делегац Германск Демократическ Республикэс хэрджд ирлгн

Августин 14-д үдин хббн, кесг зун москвичнр Советск Союзин партийн-правительственн делегац Германск Демократическ Республикэс хэрджд ирсиг Внуковск аэродром деер тосцхэв.

Н.С. Хрущев, А.И. Микоян болн партийн-правительственн делегацин чледүд-СССР-н газадин керг-тбрин министр А.А. Громыко, газадин хулдгүлгэнэ министрн дарук П.Н. Кумыкин, КПСС-н Ленинградин горкомин сеглэтр И.В. Спиридонов, ВЦСПС-н ахлэч В.В. Гришин, куч-кблсчнрин депутатнрин Москва балгсна Советин күүцэгч комитетин ахлэчин дарук З.В. Миронова, ВЛКСМ-н Централн Комитетин сеглэтр В.Е. Семичастный самолетас гарч ирсиг үзэд, хурджд ирсн амтэс ик байртагьар алых ташлдж тосцхэв.

Советск Союзин партийн-правительственн делегациг куч-кблсчнрлэ хамдан ним амтэс тосджд ирцхэв: Л.И. Бреж-

нев, Н.А. Булганин, К.Е. Ворошилов, Г.К. Жуков, О.В. Куусинен, М.А. Сулов, П.Н. Поспелов, А.Н. Косыгин, М.Г. Первухин, СССР-н министрмуд, Централн ведомствсин болн учрежденьсин гардачнр, маршалмуд, генералмуд болн Советск Аармин офицермуд, общественн организацин представительмуд, СССР-н Деел Советин Президиумин, СССР-н Министрмудин Советин болн министерствсин гардгч улс.

Аэродром деер бас Москвад ирсн, Монгольск Народн Республикин Министрмудин Советин ахлэч Ю.Цеденбал бэйлэ. Тосджд ирсн амтэс дунд Германск Демократическ Республикин посольствин церглэчнр, СССР-т бэйч дипломатическ элчнрин толгьачнр, советск болн газадин орн-нутгудин журналистнр ирцхэв.

Берлинэс Москвагьур СССР-д бэйч Германск Демократическ Республикин посол И.Кениг бас ирв.

(ТАСС).

П а р т и й н т ө р м ү д

Шин джилин партийн сургъуль бүрдэлгънэ тускар кегдсн хург

КПСС-н тангъчин комитетд, КПСС-н райодин комитетсн сеглэтрмүдин, агитацин болн пропагандин отделмудин толгъачрин болн пропагандистрин хург болв.

Эн хуртгт ним төрмүдэр куундвр кегдв:

1. 1957—58 сургъулин джилд партийн сургъуль бүрдэлгънэ—райодин партийн комитетсин эрнн төр.

2. Алдр Октябрьск социалистическ революцин 40-ч джилин ббнд Сарпинск района белдвр.

Турүн төрәр, КПСС-н тангъчин комитетин агитацин болн пропагандин отделин заведуоцин дарук үр Левандовский доклад кев.

Эврәннь докладтан үр Левандовский, оньгрсн сургъулин джилин ахр диг кедж, Западн, Яшалтинск болн Сарпинск райодт коммунистр партийн сургъулан хамцнгуу саянәр кесинь темдглв.

Тодрха экономикәр Западн района школ сән кдллж. Эн школин коммунистр сургъульдән медсн медрлән кех керг-кдлмшлэгъән ирлцүлдж, мана крайд турүн нуурт йовх Ново-Аександровск района „Россия“ гилд колхозд экскурд одихадж. Колхозд үзсн-медсәрн школдан дигнн куундвр кедж.

Партийн сургъулин дутудунд бас баядж. КПСС-н тууджд, политэконом даслгънд ик оньган бггдджасн уга, марксистск-ленинск теориг эврә бийснь дасджасн амтнд нбкд-дөнъ боллгън болн заавр бгггън тату болдж йовдж. Тер учрар зарм коммунистр, би эврән дасджанав гигъад цааснд бичгдчкәд, сургъулин джил чилт юм сурл уга йовцхадж. Комсомолд оньг татугъар бггдсн учрар, багъчуд дунд политическ сургъуль бүрдэлгън сән йовснн уга.

Партийн сургъулин шин

джилд райодин партийн комитетсин эрнн төрнъ болхла—сургъулан ягъдж суръднъ, ямаран баядлар дасхлнъ коммунист болгънд дөнъ-нбкд болдж, заалгън гидж докладчик келв. Районд баях хойр джилә экономическ школд дасджах амтнд болн партийн-хозяйственн актив семинар кеджәх кергтә. Политкружок бүрдәхләрн кун болгъна медрлән оньган бгч, медрләрнъ баглхмн. Партийн кабинетсин чинринъ ббдлүлдж, терүнд лекц кеджәх кергтә. Эврән бийснь марксистск-ленинск теориг дасджах улсин кдлмшиг партийн организац бдр болгън шүүдж халәх збвтә.

Эн хуртгт, КПСС-н Сарпинск райкомин сеглэтр үр Наранов шин партийн сургъулин джилд ямаран белдвр районд кегдлжәхин тускар келв. Кен чигн коммунист ямаран баядлар партийн сургъулан дасхнъ илггддәлдж. Эклц парторганизацсин сеглэтрмүдин хойр бдрә семинар кегддж. Пропагандист амтнд дөнъ-нбкд боллгънд КПСС-н тангъчин комитетин агитацин болн пропагандин отдел оньган бгчәх збвтә гидж үр Наранов келв.

—Партийн сургъулин кдлмш экләд кегддж йовна, — гидж КПСС-н Яшалтинск райкомин агитацин болн пропагандин отделин заведуоц үр Карпун келв. Степноск МТС-д 25 кун сургъульд орх болдж диглгддж.

КПСС-н Элстин горкомин пропагандист үр Кривда, сургъулин кружокс бүрдәхләрн, коммунистрин медрлинъ халәлдж, дунгәрнъ негдүлдж баглхмн гисн селвг бгв.

КПСС-н тангъчин комитетин сеглэтр үр Саигаев Э. партийн сургъулин кдлмш сән йовх газрар алык чигн кдлмш шунмгъа, кудангъу йовна гидж темдглв. Улгүрлхд: Западн болн Яшалтинск райо-

дин коммунистр төрскидән орулдж бгх буудәннъ зурагъан цагланъ кудәв. Ирджәх хальмгудин чигн сән кевәр тосдж авч, кдлмшт орулдж, шунмгъа кевәр гермүд бәрдж бгчәнә.

Хальмгудин тускар гаргъсн партин болн правительствин тогтавриг олн амтнд чикәр цайлгъдж бгх кергтә гидж үр Саигаев келв.

Хойрдгч төрәр Сарпинск райкомин агитацин болн пропагандин отделин толгъач үр Ефентьева келв.

—Алдр Октябрин 40-ч джилин ббниг саянәр тосхин төлә мана районд комисс гаргъгдсн баянә.—гидж докладчик келв.

—Тер комиссд 10 кун кдлджәнә. Эди гражданск даянд орлсн 53 ку илткдж районасн олв. Эн бмн даянд йовсн улс-ла куундвр кедж, пионермудин, школин сургъульчрин болн Тундутов, Багъ-Дөрвд селәдин олн амтна хургул болв. Гражданск даянд үр Ворошилова хамдан йовсн Игнатъев болн Веревкин хойр дөрвн школин сургъульчирла харгъдж, куундвр кецхәв.

Алдр Октябрин 40-ч джилин обид белхин тускар гарсн, КПСС-н Центральн комитетин тогтаврар, КПСС-н райкомин лектормуд колхозмудар болн совхозмулар куундвр кецхәв.

Эн Алдр Октябрин 40-ч джилин ббниг үзмджтә кевәр тосхд Сарпинск района малчир, хббчир болн механизатормуд дөрлддж, кдлмшән кудәлдж кеджәнә. Эднәс үлгүр үзүлдж кдлснь районн газетин кундлгънә доскад орулгднә. Парткабинетд кундлгънә дегтр гидж гаргъгдсн баянә.

Советчанъ чилснә хббн „Хальмгт болн Ставрополъд советин йос тогталгъна болн батралгъна төлә ноолдан“—гисн лекц КПСС-н тангъчин комитетин лектор үр Попик умшв.

Ил үзмдж цайлгъвр мана колхозд

Парть болн правительств бдгә цагт советск олн-амтна бмн—бөрхн джилмүдин эргцд Америкин Соединенн Штатсиг мах, үс болн тос гаргългъар кудц эрнн чинртә төр тавб. Энүг кудәхин кергт олн колхозникудиг бүрдәдж, эднә чидл-күчинъ малас гардг шимшүсунъ икдүлгънд тусхачин халхар мана колхозин эклц партийн организац олндундин политическ цайлгъврин кдлмш делгүлдж йовна. Энүнә нег оичта эв, янз болдж ил үзмдж цайлгъвр келгън олзлгддж баянә.

Мана колхозд хала лист деер хойр таласнь ширәр саяхнәр бичсн 20 панно баянә. Эднә кирцәнъ күс-дундур квадратн метр.

Хаврин тарә тәрлгън болхд, буудә хуралгън кегдх болн ода бсв хадлгън, малд хот белдлгън кегддж йовх цагт цуг полевой станс, тракторн болн политическ бригадс, фермс деер кесг олн саяхрулад, улан кенчр, эс гидж цаасн деер бичсн лозунгс болн плакатс бггдв. Энүнднъ колхозникудиг тарәнә, малд хотинкөрнъ белдлгънә кдлмшиг ахр болзгин дотр сән чинртәгъар кехин төлә ноолдцхати гисн дуудвр бичгдв. Мана колхоз, Яшалтинск МТС тетгджәх наадк колхозмудла социалистическ дөрлдә делгүрүлад, эн джилин турүнд авсн даалгъврән шинәс халәгъад, ббдән ик даалгъврмуд авб. Энүгинъ дахулад мана эклц партийн организацин агитколлектив шин лозунгс, плакатс бичдж бгв.

Колхозд тасрлган угагъар „Гегән мбр“ гидг эрсин газет, 8—10 экземпляр гаргъгднә. Хаврин тарә тәрлгън, бсв хадлгън, буудә хуралгън болн государствд орулдж бгггън болхд цуг полеводческ болн тракторн бригадст „боевые листки“ болн „цаклгън газетс“ гаргъгддж баяв. Кдлмш

хурдар уралан йовхд эднә күргсн ачнъ йир ик. Социалистическ дөрлдәнә йовудин тускар, колхозин кдлмшт бмн нуурт йовцхәх улсин дамшлтинъ тархалгъар эн саянәр бичәд, олн колхозмуд зура кудәлгънд шунмгъагъар орлцлгъ тетгв. Онц-онц кдлмштән хоома улс чигн шооблгънла харгъцхадж, эндүсән чиклчхәсн хаалгъ үздв. Колхозд гардг эрсин газетс, зург, каррикатур элвгәр барлцхана.

Мана эрсин газетс куцвртә кевәр кдлләд, олн-дунд тоомсрта болдкана. Кесг дакдж района болн областин гаяхулад орлв.

Саальчрин болн полеводческ бригадсин кдлләчир дунд болджах социалистическ дөрлдәнә йовудинъ бичдж үзүлг, кеерүләд кечксн хала щитс баянә. Эднә кирцәнъ утдан 2,5 метр, бндртән 1,5 метр. Колхозин правленә уудн тустнъ эдн тавгдв. „1960 дж. мана колхоз ю кудцхнъ“ гисн кеерүләд бичсн художественн панно манд бас баянә. Колхозд хойр „Кундлгънә доск“ гидж баянә. Эдн деер колхозин кдлмш кудәлгънд чидл-күчән нөл уга, саянәр кдлцхәдг улсин неринъ бичәд, зургинъ бггнәвдн.

Колхозин эклц парторганизацин агитколлективд 50 ку баянә. Эдн—сургъулин багш, эмчин халхар кдллг улс, селәнә элд-ахун специалистр, гарлач болн колхозин активист улс. Олн-дунд политическ цайлгъврин кдлмшиг эдн арднъ ордж кецхәнә. Куундвр келгън, лекцс, газетс умшдж бгггън даран-дарандан бәлдж йовна. Селәнә клуб деер 12 лектормуд негдсн лекгорск баг баянә. Энүг 7 джилә школин директор үр Г. И. Соколовский гарднә.

Ил-үзмдж цайлгъврин ик чинринъ тоолал, мана колхозин правленъ энүг делгүрүлгънд багъ биш гару гаргъна. Ода мана колхозд Ростов балгъснас ирцхәсн зурачир ил-үзмджин цайлгъврин ик зуугъинъ шинәс ясдж, кеерүлдж, зурдж баяцхәнә.

Ил-үзмджин цайлгъвр, олндунд кегдлг цуг политическ кдлмшлә ирлцдж, колхозин кдлмшт динлвр кудцхд ик дөнъ-нбкдән күргв. Мана колхоз хаврин тарә тәрлгъг 4 бдрин эргцд кегъад, буудә хуралгъг 12 бдрин туршарт дуусад, буудә государствд орулдж бгггън болзгаснь урд кудәгъад, районд делгрсн социалистическ дөрлдәнд бмн гарсн колхозмуд дунд ордж чадв.

Ил-үзмджин цайлгъвр ке, күүнә нүлд сән тодрхагъар үзгдлг, бий талан кун болгъна оньг тусхадг болх збвтә. Панно, плакат, лозунг үзәд, тедниг умшл уга нег чигн кун давдж гаршго саяхнәр бичк кергтә. Эдн деер зургсиг, бичгиг, тоог, кедү бис ахрар, тодрхагъар кесн сән болхмн. Иим неквриг бидн ил-үзмджин цайлгъвр бүрдәлгъндән эркән уга тоолдж гардвр кенә бидн.

Б. КИЛИЯНОВ.
Яшалтинск района „Победа“ колхозин партбюрон сеглэтр

Күндтә эмч

Дочн дөрвн джил туунәс нааран болв. Хальмг-Базрин багъ келн улс сурлг школ йистә куукн ирсн болна. Гурвн джилд шилтдж, йир саянәр даснн учрар тер куукн, одагъар Бакан Бамба—Аадрхнә Мариинск гимназъд орна. Болв уундән нег джиләс улү дасдж эс чадна. 1917 джилд болсн революцин хүвсхүлин йовдлар гимназъ хаагддж одна. Тегәд Бамба уунә хббн Советин йос-ила гарсн хойрдгч девснъгин школд орна.

Мана хальмг отг-нутг дунд ик тоомсртагъар кдлләд ик гидг тусан күргдж йовсн доктор Семен Рафаилович Залкинд болн сургъульта-эрдмтә нань чигн улс кезәнәс нааран келдж, нигдж мефүлдж йовснн:

—Эн цагт хальмг теегәр хурл ордж, бббд бийән үзүлгд йовдл ховр болдж йовна. Хальмг кун эрдм-сургъуль дасхдан гавшун; сургъулиг улм гүдждж сургъхла, бурх иткдгнъ, туунд шүтдж теидгнъ

шулун гидтәр уурх збвтә. Тер учр деерәс, Аадрхнә школмуд болн гимназъ чиләсн хальмг куукд-көвүдиг шангъа мөнвгәр эмчин сургъульд илгәх кергтә. Тим сургъулиг дассн улс хальмгтан ик нбкд болх гидж санх кергтә.

1922 джил арвн негн хальмг кун Аадрхнә эмчин институтд сургъульд илгәгдсн болдж. Тедн дунд Бакан Бамба бас йовла.

Сургъулан сурн баядж, Бамба гүдждрдж комсомолин болн профсоюзин халх төрт орлцлг билә, кесгт бичн-блн куукд баядг школ сургъмдж бгдг болдж бас баяв.

1925 джил Ленинә зааврар Хальмг тангъгчд ик гидг тоомсрта эмчин халх номин экспедиц Москвагъас гарч ирснн. Терүг отг-нутгт күндтә профессор Берлен толгъалдг билә. Эн экспедицин кдлмшт студент цагтан Бакан Бамба орлцад, Иджд голин болн Кбк тенггет кдллдж йовсн

загъсчрин баядл халәснн. Туунә хббгк джилмүдтнъ Бамба хальмг нутг-нургъна

Эмч Бамба Бакаева.

эмчин халх кдлмшт шунджд орлцна. 1931 джилин июнь күртл Эрктн нутгт эмчин йовб, туунә хббн Хошуд болн Иджд көвән нутгудар кдллдж

йовв. Бамба кесг джил шишлнъ бичкн куукдин эмчәр кдлв.

Бакан Бамба Москвад нег джилд эмчин номан гуудүлхин учрар олад сурв. Туунәннъ хббн, 1937 джиләс авн дотр гемин эмч болдж кдлнә.

Бамбан залу Мухлан Бадм бас доктр, эврә нутг-нургъндән ик тусән күргдж йовснн. 1941 джил Бурленкин нертә Нейрохирургическ институт деер эн аспирантур чиләчкәд, отг-нутган харсдж даянд мордла.

Даянд кдлмшәрн ончрад Бадм дөрвн ордентә ирв. Туунә хббн Томск, Алма-Ата болн нань чигн балгъсар хирургар кдллдж йовв. Тер заамд Бамба, дотр гемин болн куукдин эмч болдж баяв.

Ода Бамба Бакаевна Элст балгъсна эрүл-мендин халх тбриг толгъалн, дотр гемин эмч болджана.

Бамба Бакаева—хальмг куукд улс дундас турүн эмчинрин негнъ. Тиггчкәд мана партин членд 25 джилд йовх кун болджана. Тер учр деерәс мана Хальмг тангъгчд ик күндтә кун.

КӨКТӘН ЭЛДӘ.

Багъ гихдэн 95 сай пуд буудә өгхмн!

КРАСНОЯРСК, августин 14. (ТАСС). Эндр энд крайин партийн активин хург болв, тәрә хуралгьна болн госу- дарствд буудә белдлгьнә туск төр эн хургт тавгдждж күүндгдв. КПСС-н Красно- ярск крайкомин негдгч сег- ләтр Н. И. Органов доклад кев.

Тәрә хуралгьна кәдлмш крайр ниднәкәсн кесг хонг өмн эклв. 2,5 сай шаху гек- тар тәрән совхозмудар болн колхозмудар хурагдх зөвтә. Эн джил тәрәнә ургьнд йовуд- та эс болсн бийн крайин кесг район ик ургьц ургьадж авцхав. Сүүлин гурвн джилд нег сай шаху эмнг газр хагь- лджд эдлгдсн мөн. Эн газрар ургьцн нег улү сән.

Ахр цагин эргцд тәрә ху- ралгьна кәдлмшиг күүдәхин кергт цуг эв-аргьн бәәнә. МТС-дәр болн совхозмудар ода деерән 13 миньгьн трак- тормуд, 14 миньгьн шаху комбайнмуд, талдан чигн керг- тә тоот техникн бәәнә. Тиг- гад эндд, ургьцин культуриг цугтн гилтә, салу-салудн хурах аргь бәәнә.

Селәнә эдл-ахун теджәл икдүлх ямаран шин аргь- чидл бәәхиг, докладчик болн босдж үг келсн улс цәәлгьдждж келцхәв. Крайиннь чидл-ар- гьинь тоолд, октябрь сарин нег шин күртл буудә белдл- гьнә зурагьан күүджд, госу- дарствд багъ гихдән 95 сай пуд буудә өгхмн гиджд парти- ин активин хург нег дуу- гьар шийдв.—тер тонь нидн джилнкар болхла зөвәр ик.

Крайин селәнә эдл-ахун өслт цааранднь ягьджд дел- гүрүлхд, коммунистир ик оль- ган өгцхәв. Дарук хойр джи- лин эргцд хойр сай гектар эмнг болн эмнгшсн газриг хагьлдж эдлх болджд шийдв. Теднәс нег сай гектар газ- ринь ирх джилин тәрә тәрхд белдх болв.

Крайд шикрин свекл тәрдж ургьадг болхмн гиджд парти- ин актив шийдв. Эн куль- турт эзлгджджәх газриг, 1958 джилд 10 миньгьн гектар күргджд өсгхмн.

КПСС-н ЦК-н Президи- умн член, КПСС-н ЦК-н сег- ләтр Н. И. Беляев хургт орлцджд, үг келв.

Советск профсоюзин 50
джилин өдн угтджд

Хальмг таньгьчин связистир профсоюзин өөниг угтджд

Эн джил, советск олн келн- амтн, СССР-н профсоюзин 50 джилә өөниг темдгджджәнә. СССР-н профсоюз болхла Арәсәд болсн түрүн олн-амт- нә революцин галд бүрдд, ик гидг чинртә даяч хаалгьар йовсн.

Шин бүрдсн профсоюз, Ле- ниннә партин гардврар шунмгьа кевәр түрүн Орсин революцид орлцджд батрад, кәдлмшч классин төлә, хаана болн капитализмин йосна өмнәс политическ болн экономи- ческ ноолда кеджд, олн амт нилдүлсн.

Алдр Октябрьск социали- стическ революц амтнд шин коммунизмин цагин эклц өг- смн. Арәсән пролетариат бол- хла дөблгджд-даджргджд йовсн классасн, орн-нутгин олна кергиг гартан авч залдг класс болсн.

Тер учрар профсоюзин бә- әдлн болн зурань оньдар- смн. Профсоюз—гардджах, ол- на классин организац болдг болв чигн, дуарн орцхадг организац болсн. В. И. Ле- нин профсоюзиг күч-көлсч улст шишлн коммунизмин сургьмджд өгч, тедниг орн- нутгган болджах социалисти- ческ хуврлтд орцулжд дас- гьх зөвтә гиджд темдгдсн. Тегад чигн профсоюз залл- гьна, эзлгьнә болн комму- низмин школ болсн.

Советин йосн тогснәс наа- ран 40- джилин эргцд СССР-н профсоюз олна организац бо- лад, социализм тосхлгьнд алькдн чигн орлцджд, Ком- мунистическ партин заавриг медүлдж, орн-нутган батлхд шунмгьагар орлцад, төрск- нәнн эдл-ахуг өбдүлдж, күч-көлсч улсин саягьинь хаяджд, зүтгджд йовна.

Эврәнн тәвн джилин өд- ниг СССР-н профсоюз 40-н джилин эргцд болсн ик гидг шин бәәдлд темдгджджәнә.

Коммунистическ партин гар- дврар күцсн, социалистическ экономий болн культуриг, күч-көлсч улсин бәәхтә джир- гьлин ашн—советск күн бол- гьиг байрлулжд, цааранднә коммунизм тосгьхин төләд, шин дилзрмүдәр зүткәнә.

Профсоюзин 50 джилә өдн мана орн-нутгг чинртә гидг ахугьин болн культуриг тос- хлгин уулдэрин даяч халәвр болджд, профсоюзд бәәх дугу- дундинь уга кеджд, КПСС-н XX-ч хургин тогтавриг күүдәх гиджд темдгджджәнә.

Элст балгьснә болн тань- гьчин связистир, профсоюзин 50 джилә өднд нерәдсн хур- гтан, килмдждтә кевәр кәдлдж, Алдр Октябрьск революцин 40-ч өөниг сән кәдлмшин аш- та тоехмн гиджд шийдцхәв.

Тер хургтан таньгьчин свя- зистир, ВЦСПС-д авсн дууд- вртан сәәнәр зурагьан күүджд связин туск кәдлмшиг өбдүл- лджд, шинәс тосхгдхиньчн, хуучн бәәсән ясхдн чигн чил- дән әрвлггө кәдлхвдн гиджд үгән өгцхәв. Дакад болхла 2—3 джилмүдәс цергләч улсан цугтн бәәдг гермүдәр тег- хвдн гив.

Партийн-советск органсин гардврар, таньгьчин связистир социалистическ дөрлдә делг- рүлдж, өгсн үгдән күрхн лавта.

Д. ДЖАМБИНОВ.

Хальмг таньгьчин связин
управленә начальни.

Олна малиг шимтә, элвг хотар тетгхмн

★ ★

★

★ ★

Коммунистир малин тоог болн малас гардг эдл-уш элвджджәхин төлә

Западн МТС-н зона мал өс- гдг улс механизатормудла хамдан, зургьадгч тавн джи- лд малас гардг эдл-уушиг хойр холвандн икдүлхмн ги- сн КПСС-н XX-ч хургин ший- дврәр өргмджд авч, тер тоо- гиг цзгасн өмч күүдхәр социалистическ дөрлдәг дел- трүлв.

Өдгә цагт болхла, партг болн правительств шин да- алгьвртан мах, үс, тос авлгьарн ширк джилмүдт Америкин Соединенин Штатсиг күүцхмн гиснд, мал өсгәчир эврәнн түрүн авсн даалгьвран шинәс халәджд, герунәсн улугьяр зүг- кджд, цагасн өмн зурагьан ку- цәхмн гиджд шийдв.

Тер чинртә даалгьврумдан цагтн күүдәхин төлә МТС-н партийн организац малчнрла болн механизатормудла ик гидг кәдлмш кеджд бәәнә.

Июль сарин эклцәр МТС-д малчирин хург болв. Тер ху- ргт джилин түрүн өрәлдн ямаран бәәдлгәгьяр фермс болн бригадс кәдлсн, цааран- дн джилин хойрдгч өрәлд кәдлмшин зураг сәәнәр күүдә- хин туск күүндвр гарв. Мал- чнр, МТС-н ах зоотехник В. Ю. Корнеев докладин, дарунь, селәнә эдл-аху өбдүл- х, сургьмдждә-дамшлгьтә— „Үс икәр саадж авлгьн“, „Көк ногьан идгиг цөврүлдж эдл- лгьн“, „Гем-зовльн угагьяр ма- лин төл өсглгьн“,—гидг нань чигн кинос үзцхәв.

Коммунистирин нилчәр, арвн хонг болгьн саальчрин, социалистическ дөрлдәнә бюл- летенъ гарна. Хдн төлән авсн цагт болн мал үвлзүллгьнә цагт бас бюллетенъс гардмн. Тер бюллетенъсиг партбюрон чледүд болн МТС-н дирекц, хойр хонгин дотр саальчнр, хөбчнр дунд эргәд умшлжд, цәәлгьджд медүлдмн.

Сар болгьн фермсәр, квар- галд нег дакджд малчнрин хургуд болцхана. Тер хургу- дт ах специалистирин доклад- муд малчир соньсцхана. Тед- нәс нань, партбюрон зурагьар лекцс фермсд болцхана. Ши- шлн цәглән малчнрт док- лад болн лекцс МТС-н дирек- тор Е. С. Акоюн, ах зоотех- ник В. Ю. Корнеев, ах агро- ном А. Н. Гунькин, нань чигн специалистир кечхәнә.

Ферм болгьн килмдждә кәдлмшч, 2—3 агитатормудта. Тедн болхла газет малчнрт умшлжд, цәәлгьджд өгцхәнә. „Чапаев“ колхозин саальчнр— агитатормуд Ковалева Мария, Яцкая Раиса хойр, джилә зу- рагьан 7 сарин дунд 97 про- цент күүдгьад, үкр болгьнас 2500 кг үс саацхав. „Ленинц“ колхозин хойрдгч ферм, (тол- гьачнъ ур Даньшин) джилә зурагьан фермәрн 70 процент күүдәчкв. Хөбчнрин бригадас сән аштагьяр Губский Ивана бригад кәдлдж, 100 нәәднр хөбнәс 109 хургь өсгджд сал- гьв.

Малин тоогьинь болн малас гардг эдл-уушиг элвәхд ик гидг чинртә төр—үвлә хот белдлгьн болдждана. Июлин 20-д болсн хурган МТС-н малчнр, КПСС-н Хальмг тань- гьчин бюрон гаргьсн „мал үвлзүллгьнд белдвр кеджәх сара кәдлмш“ гидг шийдврлә ганьлад, белдгдх өвснә болн соломин өрәлинъ эврән бел- дәд үвлзх газрун зөбджд ав- хмн гичхәв. Малчнр өгсн үг- дән күрчәнә. „Ленинц“ кол- хозин негдгч ферм мал үвл- зүллгьнд кергтә өвснә 40 процентинъ эврәнн чидләрн белдв, 3-ч ферм болхла 13-н устг сән гидг солом хурав. Ах хөбч үр Бизниекин бригад кошариннь өбр 5 скирд солом овалв.

Тер тоот кәдлмшд механи- затормуд сән кевәр шунджа- цхана. 5-ч тракторн бригадт, (бригадирн коммунист үр Во- робьев, стогометчикнъ үр Алимов), 3-ч тракторн бригадт (бригадирн үр Лабунский, стогометчикнъ үр Кисиров) кәдлжд бәәх механизмуд зог- свр угагьар кәдлжд, зурагьан өдр болгьн давулдж күүдә- хәнә.

Мана малчнр зурагьан ца- гасн өмн күүдәджд малмудән үвд лавта күрм теджаләр тетгхн лавта.

С. НЕБОЖЕНКО,
Залдн МТС-н партб.орон
сегләтр.

Үвлд белдвриг хурдар дуусхмн

Приозерн района хөбчнрбий деерән авсн социалистическ даалгьвран йилгьән сәәнәр күү- цәв. Государствд ноос өгх зурагьан болзгасн өмн дуусв. Государствени пунктд 5889 центнер ноос күргджд өгв, эс гиджд зурагьан 101,3 процент күүдәв.

Хөбнәс икәр ноос киргьджд авхин төлә „Приозерный“ совхозин (директорнъ үр Ива- нов Д.С. парторганизацин сег- ләтр үр Чурюмов С. С.) хөбчнр болн цуг кәдлмшчнр йир килмдждән огч кәдлцхәв. Эн- джл эн совхоз госуларствд 1200 центнер цевр сән ноос өгв. Зурагьар болхла совхоз 975 центнер ноос өгх бәәсмн. Ганцхи госуларствд өгсн но- оснасн совхоз 1,5 сай арслн мөнгь ору авб.

Йилгьән сәәнәр кәдлжд йовх ах хөбчнр уурмүд Кисе- лев И.С., Шевенов С.Ш., Дри- жиков К.М., Волчков З. В. болн нань чигн хөбчнр халәджд, асрцях хөбләсн гару уга, сәәнәр хәрүлдж, услджд болн хот хоолин цәглән өгч, сән идгтә газрар идшлүлжд йовсн учр деерәс, хөбдн чинән йир сән, дакад киргьджд авсн но- осн цевр болн ик болв. Үл- гүрлхд, ах хөбч үр Киселев дундлад хдн болгьнас 5,8 кило- грамм, Шевенов, Дрыжков, Волчков болн нань чигн хө- бчнр хдн болгьнас дундлад

5—5,5 килограмм цевр сән ноос киргьджд авцхав.

Ода эн совхоз намрар кир- гьх шүрүн нооста хд болн эрт хаврар гарсн сагег хур- гьд киргьлгьнә кәдлмш экл- чкв.

„Сарпа“, сөвхоз бас сән узмджд күүдв. Эн совхозин цуг хөбдн торгьн нооста хд. 1956 джилд дундлад нег хөб- нәс 5,5 килограмм ноос кир- гьджд авсн болхла, эн джил хдн болгьнас 6,5 килограмм ноос киргьджд авб. Государ- ствд зурагьар 1700 центнер өгх бәәсн болхла совхоз 2000 центнер цевр ноос орулдж өгв. Тер өгсн нооснасн хойр сай арслә мөнгьнә ору авб.

Района цуг совхозмуд мал үвлзүллгьнә белдвриг эклдж шилтджд кеджд йовцхана. Ода цуг совхозмудар 30 миньгьн тонн өвсн белдкисн бәәнә. Нидн джиләс үлдсн өвсгә- гьинь тоолхла, совхозмуд өв- сәр болн соломар 80—85 про- цент тетгдв. Ода көк хулс кәджд авцхана. Мал үвл- зүлх газрур өвс, солом болн нань чигн хог-хоолинъ зөбджд, бел кеджджәнә. Малин хог- хол белдә йовджд, мал үвлзх хаша-хаацс ботнәднр хөбч искусствени көг тәвлгьнә кәд- лмш дегдән кеджд йовна.

„Ергининский“, „Приозерный“ болн „Сухотинский“ совхоз- мудар малд хог белдлгьнә

кәдлмшиг йир сән бүрдмджд- тәгьяр кеджд йовцхана. Мал үвлзүллгьнд белдвр кеджәх сара кәдлмшин эргцд 10.000 гонн өвс кәджд, хурадж, тер хурасн өвсән мал үвлзх газ- рур зөбджд хураджацхана. Эн кәдлмшт өмнәсн хойр хол- ван ик амтн кәдлжд йовна.

Района совхозмудар зуу- гьад гар улс малин хаша-хаац тосхлгьнд болн малчнр бәәх гермүд бәрлгьнд кәдлжд йов- цхана. Болв зуг эн тосхлгин кәдлмш модар, тоосхар, ха- дасар, нань чигн тосхлтин эрн кергтә юмсар муугьар тетгд- джәнә. Эн учрар тосхлтин кәдлмшин йовуд бәргджд бә- әнә. Үлгүрлхд, цуг совхозму- дар эрт хаврар хд хургьлул- хин кергт шинәс 48 дулан ко- шармуд бәрх бәәсмн, болв эн кәдлмш күүдәгдәд уга. „При- озерный“ совхозин хойрдгч болн гурвдгч фермсәр бәәх кошармуд гурвн ода бийн хамхрха бәәгьә.

Мал үвлзх хаша-хаацсиг яслгьна болн шинәс тосхлгь- на кәдлмш района наадк сов- хозмудар бас хашнгар кедд- жәнә. Совхозмудин гарлачнр болн таньгьчин селәнә эдл- ахун управленъ эн кәдлмшт оньган хурдар өгх зөвтә, тер цагт мал үвлзүллгьнд белд- риг сәәнәр дуусджд болхмн.

Ф. ЯШКИЛЕВ.

Аптектд оньган өгхмн

Аптекин герин, шиләр кечкн брәсин цаад бийд, куунд эс медгдсн болсн, боль олн күч-көлсчррин эрүл-мендиг харлгына төлә ик чинртә кәдлмш бдр болгын кегднә.

Эн кәдлмшиг күцәдгүднә—шилшлнә эм келгнә ах сургүль чиләсн, советин эгләмтс. Мана балгәсна болн таньгычн күч-көлсчрриг, эн советин эгләмтсин бдр болгын олн әмтнә эрүл-мендин төлә, ямр ик чинртә, кинән кәдлмш кедгннә эн бичкн толлврт келгддмәдүлгддәнә.

Гемтә күүг әмндж әдгәдгнә—ганцхн әмч гидж олн әмтнә кесгнә тоолна. Әмч сән болсн учрар, медсестрас болн хәләдг улс сәәнәр хәләвр өгчәсн учрар, күнд гемтә күнәдгдж, кәдл орвгидж дегрт бичсиг чигн умшнавдн. Зугар, тинм күүнә кесн, тинм эм уугьад, тернә туслад, гемтә күн әдгв гисн йовдл альд-чигн харгьхш, теднә тускар әмтн ухаидан чигн санхш.

Эм бел келгнә—кәдлг әмтнд ик хорлтта юмн болдгиг медх кергтә. Тингәд әм белд-

дг әмтн, гемтә улст килмджән кургсн деерән, эврәннә цогцасн зәрминь геедг зөвтә. Өдгә цагт, мана аптектд, кәдлг улсин бәәх бәәдл цань уга му. Эм хулдг газрт олн джилд кәдлдж йовх Очирова М. Я. ассистентс Данилина болн Дудник хойр бәәдг гер уга болад хама бис бәәцхәнә. Аптекин әмтн бәәдг пәртнә, аптеклә нам тбр уга, талдан әмтн эзләд авчкад бәәцхәнә.

Ода деерән олн-зүсн эм авч ирлгнә тату болад, гемтә улст әмчирин бичдж өгсн рецентсәр әмиг цугтнә өгч эс чадджах йовдл бас харгьна. Нам гемтә улс кевтәд әмнүлдг больницәмүдиг чигн әмәр тетгдж чаддж бәәхмн угавдн, тер дотр селән газрар бәәх больницәдиг, нег үлү тетгдж чадджахшвдн, олн-зүсн кергтә эм мана аптектд уга болдгнә. Пятигорскин болн Ставропольск складмуд муугьар кәдлгдиг учр.

Олн әмт әмнлгнә кәдлмш—әмчир болн әм белдг улс негддж, тасрхан уга ницнәгүь кәдлгдиг мартхмн биш.

А. Л. КОРОЛЕВ,
Элстин 144 номертә
аптекин заведующ.

Шунмгә хөөч

Омск областин Полтавск района „Роза Люксембург“ гидг колхозд Убушин Очр хөбч болдж 1953 джиләс авн эндр бдр күртл кәдлдж йовна. Очр хәләджәсн малдан оньган өгч, шунмгә кевәр кәдлнә. Джил болгын үвләс хөбдән сән чинәтә, таргын гаргьна. Эн 1957 джилин хаврар хө киргьлгнәд иргс болгьнас 7 килограмм ноос киргьдж авб. Эврәннә сән кәдлмшәрн Полтавск райондан Очр ик

тоомсрта күн болдж тоолгднә. Медсн медрлән бдрән йовсн хөбчнрт боли малчнрт заадж дасхна. Очрин сургьмдиг цугьар таасна.

Алдр Октябрьск социалистическ революцин 40-ч джилин бдин белдвр гигьад, эн көгшн 66-та хөбч, орн-нутгтан ик мах, ноос орулдж өгхәр, малчнрла дөрлдә кедж, күчн-чидлән әрвлгә кәдл-дәнә.

БАДМАЕВ Максим.

ОНЧТА КӨДЛДГ ГАХАЧ

Новосибирск областин Купинск районд Ленинә нертә колхозин гахан фермд гахач болдж Кичгә Эрднин Боова кәдлжәнә.

Колхозин парвлән шидрә гахан фермин кәдлмшин зургьан сара диг кедж хәләв. Тер кәдлмшин дигәр Боова

сән шундж, үнн седклән өгч, чидлән нбл уга гахасан хәләдж хардж кәдлг болдж гарв.

Колхозин парвлән Бооваг ончта кәдлгдг гахач гигьад, гахан долан кичгәр мөрлөв. УЛМДЖН ГАРӘ,
Купинск район.

Джаньгьрин тускар кесн лекц

Одахн Элст балгьсна механизацин школин клубт хальмг бичәч Аксен Сусеев Джаньгьрин тускар лекц умшв.

Эн лекц соньсар кесг олн

әмтн хурдж ирв. Элстд багшин курсд орджах 100 гар багшир бас ирдж соньсцхав.

Ирсн улс лекциг икәр таасдж, оньган өгч соньсцхав.

ЭС БАРЛГДСН БИЧГИН МӨРӘР

Хөн гарутлгьнла ноолдвр кеджәнә

Яшкульск районас, „Лиманнй“ гидг совхозин хойрдгч фермәс „Юнъгад хөд үкнә“ гидг толлвр мана селькор бичлә. Эн фермд хургьта хөбдин хойр отар бәәнә. Хургьд муугьар хәләдгсн, гашун усар услгдсн, идгнә му болсн учрар бдр болгын хургьд үкнә. Фермин ахлач, малин әмч болн малин техникин гардвр сулхн болсн учрар, чинән тату хургьд йилгьдж эс хәләсн учрар гарутна гидж бичлә.

Эн бичгиг Яшкульск районо советин күцәгч комитетин ахлач үр Азыдовд шүүдж хәләтн гидж редакц илгәлә. Эн бичгд келгдсн үнн болв. Өдгә цагт цуг хөд кошарас хаврин идлгнәд гаргьдв, чинән тату хөд йилгьдв. Хөбнә үклгн уурчана гидж Яшкульск района советин күцәгч комитетин ахлач үр Азыдов мана редакцд соньсхв.

Газадин ордудар

Оманд болджах үүлдвр

БЕЙРУТ, августин 14. (ТАСС). Оманд болджах бослгь кесн джисән цааранднә болача, гидж Оманас ирсн зәнъгәс иштә „Аш-Шарк“ гидг газет соньсхджана.

42 часин туршарт болсн бршәнъгь уга английск самолетсин бомб хайлгьна хөдн, тесдж бәәдж болшго болад бослгь кесн әмтс Назва гидг балгьсан хаяд, эргнд бәәсн газр ордж зулсн деерән, уулта газр хәәдж, английск авиацин бомб хайлгьнас зулцхав.

Оманд бослгь кесн әмтс ноолдана кев-кецинь сольв. Тедн ода английск самолетсд үзгдш уган кергт, иләр дәәлдлгьн уруулв, гидж газетс бичдж бәәнә.

Оманд бослгь кесн әмтс, Оманд английск империалистрин бмнәс кеджәх ноолдагьн партизанск дәәнд хуврәджәнә гидж Омана представитель Харси герчлв гидж газет бичд бичдәнә. Оманд болн Маскатд бәәх әмтс английск колонизатормудт дегд дурго, тер учрар тедниг эврәннә газрас ягьад болв чигн кәбдж гаргьхар бәәнә гидж цааранднә Харси герчлв.

ЧЕХОСЛОВАКД СОЦИАЛИСТИЧЕСК СЕКТОР ХАГЪЛДГ ГАЗРИН ИК ЗУУГЪИНЫ НЕГДҮЛГДДЖӘНӘ

ПРАГА, августин 14. (ТАСС).

„Чехословакд социализм төсхлгьна эрки девснъ“ гидг чехословак селәнд кооперировань ягьдж болджахин туск нүр статья „Руде право“ гидг газет барлв. Эн джилин августин эклцлә Чехословакд 8945 ЕСХК гурвдгч болн дөрвдгч (ах) типә кооператив бәәсмн. Тер социалистическ сектор эн

цагин эргнд 2475 минъгн гектар, эс гидж 34,1 процент селәнә эдл-ахун газр ясв, тер дотран 1870 минъгн гектар, эс гидж цуг площадәс 36,7 процент газр хагьлв.

Госхозла хамдан социалистическ сектор цуг селәнә эдл-ахун газрас 51,3 процент ясх газр, 58,6 процент хагьлх газр эзлнә.

Шипкд бәәх парк-музей

СОФИЯ, августин 14. (ТАСС).

Болгарин күч-көлсчр августин 24-д болн 25-д болгарск әмтсиг Турцин бшәтнр дәәлснә бмнәс орсин цергчнр болн болгарск келн әмтс Шипк деер ноолдсн бдинг байртагьар тосн гиджәнә.

Өдгә цагт тер дән болсн газр келн әмтнә парк-музейд хуврв. Гамбово болн Казаилык гидг балгьсдас Шипк күртл цуг хаалгь болн тагтс ясгдв; зуурнә әмтн амрдг гер келдв;

цуг эргнд газр электрофицировать келдв.

Столетова гидг бөдм деер бәәх бумб күртл 1.001 чолун девсгдсн бәәнә. Цагьан чолун деер орсин болн болгарск әмтнә дәәлдсн газр темдлгддж. Ода күртл хадгьлгдсн 27 орсин батарейин зер-зев хәрү әмтнд үзүлгдджәнә.

Шипк гидг селәнд бәәсн бумб-сүмин бдрк модд цеврлгддж бәәнә. Тер сүмин ора болн эрснә кеерүлгддж бәәнә.

Онц, тустан бәәхин төлә неджәх Омана олн әмтнә ноолдан

Англин колонизатормуд болн эднә ханьл—Маскат балгьсна султан Сандо ибн Тимурани бмнәс Омана арабск тохмта олн-әмтс кесг долан хонгин туршарт чанъгь ноолда кеджәцхәнә.

Оман—аравийск арлин нарн гарх үзгт бәәх нургьлдж арабс әмтн бәәх бичкн орн-нутг, урднә англин междд ордг бәәсмн.

Кесг удан цагин туршарт имам Галәб бен-Али гарддж залджасн Омана олн-әмтн йосан гартан бәрдж, онц тустан бәәдг билә, эврәннә керг-төрт англин йосиг чигн, Маскатиин султаниг чигн орлцулдгә бәәсмн. Болв зуг, 1955 джилин чилгчәр англин дәәнә селмәр агсгдсн болн англин офицермуд толгьалсн Маскат балгьсна султана цергүд Омана газрур дәврлж ордж ирәд, эн орн-нутгин хуучн цага хотл балгьс—Назва гидг балгьс буладж авсмн, энүнәс көлтә, имама Галәб бен-Али эндәс зулдж гарсмн. Тер бийнә, Омана олн-әмтн оккупантнрт ордж өгсн уга.

Эн джилин июнь сард Омана орн-нутг, Маскат балгьсна султана болн энүнә эздүд—англин империалистрин бмнәс ноолдлгьн делгрв. Каирт бәәх Омана элч келв: „Британск империализмин болн энүнә агентрин бмнәс Омана ноолдачнр сулдхлгьна ноолна кеджацхәнә, тегәд, эн кевәр зуг эврәннә йосан болн сул бәәлгьн харедж чадхмн. Англин цергүдин бмнәс, Омана

орн-нутгас тедниг, кәбдж гаргьхиг, англин керг татд Сандо ибн Тимура йоснаси буухиг Омана олн-әмтн некджәнә.

Назва балгьсн дунд болсн ноолдан тургәр Омана цуг газрар делгрв, сулатана цергүд нег-негнәннә ардас кәбддж, зах газрур зулцхав. Эн цергүд тер ноолданд диилгддж йовх учрар, Омана дотрдундин кергт орлцх болдж англин правительств шинидв.

Оманд болджах ноолдаг дәрдж авхин кергт англин йосдуд дәәнә шин техник олзлдж „Аврлтан угагьар дә кех седклтә“ гидж барт зәнъглгдджәнә. Англин самолетс Назва, Ибри, Баркат, Фирка болн нань чигн талдан балгьсд болн селәдт бомбс хаяд хаалгьар йовсн машин, кәдлгд, әмт хацхана. Шатадг бомбс, ракетн сумд энунд англичанр олзлцхана, англин авиацикәр бсмбс хайсн учрар Биркат балгьснас юмн үлдлго хамхрдж, энунд бәәсн әмтн бәәх гермуд, хоргьлх газр уга үлдцхәж. Зөвәр икәр Назва гидг балгьсн бас эвдрдж.

Англин дәәсдүд кедү чигн догшар балгьсд, селәд хамхлдж, әмт алдж дә кесн бийнә, Омана олн-әмтн эврәннә сулдхврин, бәәдл-джиргьлин төлә ноолдх омгта ухан-седклиг дәәвлүлдж чадсн уга.

Оманд болджах ноолданд нарт делкән олн-әмтн оньган

өгв. Эврәннә онц-тустан бәәлгьнә төлә кеджәх Омана олн-әмтнә ноолдаг цуг орн-нутгдин олн-әмтн үнн седкләри дөнъндж бәәцхәнә. Англин цергүдин тинм аврлтан уга уулдврмуд нарт делкәд бврлгьн болджана. Ирана «Арзу» гидг газет бичдәнә: „Даджрлгьнд бәәсн әмтн кесг зун джилин туршарт цусан уулгьджасн даджрачрин бмнәс ноолда кехәр босцхав. Цуг делкән олн-әмтн тедн тал оньг-седклән тәвджәнә“

Англин дәврлгьн Арабск-Востокт ик бврлгьн болджана. Газадин ордудин даджрлгьнас, нойлгьнас сулддж гархин төлә Омана олн-әмтн кеджәх ноолдлгьна күчиг египетск олн-әмтн дөнънджәнә гидж Египтин президент Гамаль Абдель Насер келв.

Оманд болджах ноолдан—колониальн державс, Востокин олн-әмтиг даджрх-мухлалх болн эн ордудин газрин зөбриг тарадж авх ухан-седклән хайшгогьар бәәхиг, нег үлү сәәнәр үзүлджәнә. Эврәннә сулдхврин болн йосна төлә ноолда кеджәх Азин болн Африкин олн әмтсиг чик хаалгьсань колонизатормуд гаргьдж чадшгог, цуг нарт делкәд тер ноолдан меудлжәнә. Колониализмин бмнәс олн-әмтнә ноолдлгьн улм чанъгьрад, улм бсәд делгрәд, шин газрмуд эзләд йовна. Эврәннә сул бәәлгьнә төлә ноолда кеджәх Омана олн-әмтнд дөнънөкд болхмн гидж цуг делкән прогрессивн олн-әмтн неклгь кеджәнә.

Цаг зуурин редактор С. КАЛЯЕВ.